

Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка
Природничо-географічний факультет

Кафедра загальної та регіональної географії

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІЗИЧНА ГЕОГРАФІЯ МАТЕРИКІВ ТА ОКЕАНІВ

галузь знань: 10 Природничі науки

спеціальність: 106 Географія

освітньо-професійна програма: Географія

УХВАЛЕНО

Рішенням кафедри загальної та
регіональної географії

Протокол №8 від 27 лютого 2020 року

Загальна інформація про дисципліну

Назва дисципліни	Фізична географія материків та океанів
Викладач	Данильченко Олена Сергіївна
Профайл викладача	https://pgf.sspu.edu.ua/kolektyv-kafedry
Контактний тел.	(0542) 685932
E-mail:	zavgeogr@gmail.com
Сторінка курсу в Moodle	https://dl.sspu.edu.ua/course/view.php?id=268
Консультації	Консультації проводяться у вівторок о 12:30 год.; групові або одноосібні. Також можливі он-лайн консультації через інтернет ресурси. Для погодження часу он-лайн консультацій слід писати на електронну пошту викладача або дзвонити.

Анотація до дисципліни

Фізична географія материків та океанів вивчає природні особливості окремих фізико-географічних регіонів, на які диференціюється географічна оболонка Землі, материків та океанів, уцілому, та одиниць фізико-географічного районування, зокрема. Навчальна дисципліна має тісні міждисциплінарні зв'язки з базовими географічними дисциплінами, а саме: геологією, метеорологією, геоморфологією, гідрологією, картографією, загальним землезнавством, ґрунтознавством та географією ґрунтів, ландшафтознавством.

Мета і завдання дисципліни

Мета дисципліни: полягає у вивченні природи окремих фізико-географічних регіонів, на які диференціюється географічна оболонка Землі, та розкритті причинно-наслідкових зв'язків процесів і явищ (загальних географічних закономірностей), які визначають особливості просторової диференціації останньої.

Завдання курсу:

- знати загальні географічні закономірності формування природних явищ Землі та окремих її регіонів;
- виявити головні фізико-географічні особливості материків та фізико-географічних країн;
- встановити особливі риси геоструктури і морфоскульптури материків;
- з'ясувати гідрокліматичні характеристики материків у зв'язку з іншими фізико-географічними умовами;
- засвоїти закономірності формування і поширення ґрунтово-рослинного покриву та ландшафтів;
- визначити особливості господарського впливу на природні умови фізико-географічних районів та їх екологічні проблеми.

Формат дисципліни

Ознаки дисципліни	
Рік вступу	2017
Освітній ступінь	бакалавр
Курс навчання	3-4
Семестр	5, 6, 7
Формат курсу	очний
Обов'язкова /вибіркова	обов'язкова
Кількість кредитів/годин	15/450
Кількість розділів	7
Форма контролю	5,6 семестри – залік, 7 - екзамен
Лекції	5 с. – 24 год, 6 с. – 36 год, 7 с. – 36 год.
Лабораторні заняття	5 с. – 22 год, 6 с. – 34 год, 7 с. – 42 год.
Консультації	5 с. – 2 год, 6 с. – 2 год, 7 с. – 2 год.
Самостійна робота	5 с. – 42 год, 6 с. – 93 год, 7 с. – 115 год.

Результати навчання

Знання	ПРЗ 1 ПРЗ 3 ПРЗ 5 ПРЗ 8	<ul style="list-style-type: none"> - визначає зміст базових понять з теорії географії, організації господарської діяльності, а також світоглядних та суміжних наук; - демонструє знання та розуміння на базовому рівні можливостей використання комп'ютерних інформаційних системи, ГІС-технологій в географічних науках; - аналізує природно-ресурсний та інші види господарського потенціалу території, визначає основні форми і види продуктивних сил, розуміє їх поділ; - визначає склад та основні закономірності географічної оболонки на різних просторово-часових рівнях.
Уміння	ПРУ 1 ПРУ 3 ПРУ 4 ПРУ 6 ПРУ 7 ПРУ 8 ПРУ 9	<ul style="list-style-type: none"> - застосовує методи досліджень природничих і суспільних наук, інформаційних технологій тощо при вивченні формування і розвитку об'єктів і процесів географічної оболонки; - оцінює ресурсний або рекреаційний потенціал територій (регіонів) з метою їх подальшої організації, планування, прогнозування та рекреаційно-туристичного освоєння з використанням сучасних методів наукових досліджень та інформаційно-телекомунікаційних технологій; - аналізує територіальну організацію суспільства, концепції територіальних структур, склад і будову природних географічних об'єктів і регіональних систем на різних просторово-часових рівнях; - здійснює історико-географічне дослідження території, надає фізико- та економіко-географічну характеристику регіонів, розкриває специфіку регіонального розвитку, оцінює рівень розвитку окремих держав або регіонів; - використовує інформаційні технології та картографічні моделі в галузі географічних наук; - володіє навичками комплексного фізико- та суспільно-географічного аналізу територій; <p>вміє аргументувати основні ідеї та розпізнати важливу</p>

		наукову інформацію, виявляє проблемні ситуації і пропонує шляхи їх розв'язання.
Комунікація та автономність	ПРА 1 ПРА 2	- уміє вчитися упродовж життя і вдосконалює з високим рівнем автономності здобуті під час навчання компетентності; - уміє діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості.

Тематичний план вивчення дисципліни

Розділ 1. Світовий океан.

Тема 1. Рельєф дна Світового океану, донні відклади та корисні копалини.

Тема 2. Клімат і водні маси Світового океану.

Тема 3. Тихий океан.

Тема 4. Атлантичний океан.

Тема 5. Індійський океан.

Тема 6. Північно-Льодовитий океан.

Тема 7. Органічний світ Світового океану.

Розділ 2. Євразія. Загальний огляд.

Тема 8. Географічне положення Євразії.

Тема 9. Геологічна будова Євразії, історія геологічного розвитку, корисні копалини. Плейстоценові зледеніння.

Тема 10. Рельєф Євразії. Зв'язок рельєфу з геологічною будовою.

Тема 11. Клімат Євразії. Кліматична характеристика, кліматичне районування.

Тема 12. Внутрішні води Євразії. Характеристика гідрологічних об'єктів.

Тема 13. Ґрунтово-рослинний покрив Євразії. Характеристика ґрунтів і рослинного покриву.

Тема 14. Особливості просторової диференціації природи Євразії. Характеристика природних зон. Фізико-географічне районування.

Розділ 3. Євразія. Регіональний огляд.

Тема 15. Північна Європа: Феноскандія, Ісландія, Арктична острівна країна.

Тема 16. Середня Європа: Герцинська Європа (Британські о-ви. Середньоєвропейська рівнина, гори і р-ни Середньої Європи), Альпійська Європа (Альпійська гірська країна, Карпати і Дунайські рівнини).

Тема 17. Східна Європа: Східно-Європейська рівнина, Уральська гірська країна.

Тема 18. Південна Європа (Європейське Середземномор'я): Піренейський півострів, Апеннінський півострів, Балканський півострів.

Тема 19. Північна Азія (Сибір): Арктична острівна Азія, Західно-Сибірська рівнина, Середній Сибір, Північно-Східний Сибір, гори півдня Сибіру (Алтайсько-Саянська гірська країна).

Тема 20. Східна Азія: Камчатсько-Курильська фізико-географічна країна, Амуру-Сахалінська країна, Японські острови, Північно-Східний Китай і п-ів Корея, Східний Китай.

Тема 21. Центральна Азія: Середня Азія (Туранська рівнина, Казахський дрібносопковик), підвищені рівнини Центральної Азії (Гобі, Алашань, Такла-Макан та ін.), гірська Центральна Азія (Паміро-Алтай, Тянь-Шань, Саур і Тар-Багатай, Кунь-Лунь, Хангай, Алтинтаг, Каракорум, Тібет).

Тема 22. Південно-Західна Азія: Кавказ, Передньоазіатське нагір'я (Малоазіатське, Вірменське, Іранське), Месопотамська рівнина, Аравійський півострів, Левант (Азіатське Середземномор'я).

Тема 23. Південна Азія: Гімалаї, Індо-Гангська низовина, п-ів Індостан і о. Шрі-Ланка.

Тема 24. Південно-Східна Азія: Індокитай, Малайський архіпелаг.

Північна Америка. Південна Америка

Розділ 4. Північна Америка

Тема 25. Фізико-географічне положення материка Північна Америка. Формування материка і основні етапи розвитку природи, вплив зледеніння на природні комплекси. Загальні риси будови поверхні. Корисні копалини. Типи морфоструктури та морфоскульптури.

Тема 26. Клімат Північної Америки. Характеристика кліматичних сезонів за окремими елементами. Кліматичне районування. Характеристика кліматичних поясів.

Тема 27. Внутрішні води Північної Америки. Особливості річкової мережі, джерела її живлення, режим стоку. Генетичні типи озер, географічне поширення. Гірське зледеніння. Багаторічна мерзлота.

Тема 28. Особливості розподілу основних типів ґрунтово-рослинного покриву і тварин. Географічні пояси і зони.

Тема 29. Фізико-географічне районування. Поділ на субконтиненти: Американський сектор Арктики, Позакордильєрський Схід, Кордильєрський Захід, Центральна Америка.

Тема 30. Американський сектор Арктики: Гренландія, Канадський Арктичний архіпелаг.

Тема 31. Позакордильєрський Схід: Лаврентійська височина і Лабрадор, Центральні рівнини і область Великих озер, Великі рівнини, Берегові низовини, Аппалачі і приаппалацькі райони.

Тема 32. Кордильєрський Захід: Кордильєри Аляски, Кордильєри Канади, Південні Кордильєри, Мексиканське нагір'я.

Тема 33. Центральна Америка: Перешийок, Острови.

Розділ 5. Південна Америка

Тема 34. Фізико-географічне положення материка Південна Америка. Формування материка і основні етапи розвитку його природи. Головні типи морфоструктур. Корисні копалини.

Тема 35. Особливості формування клімату. Радіаційний режим. Баричні центри, роль пасатної циркуляції. Розподіл температури, тиску, опадів за сезонами. Кліматичне районування. Характеристика кліматичних поясів.

Тема 36. Особливості водної мережі материка. Сумарний стік і його розподіл по материку. Озера. Сучасне зледеніння.

Тема 37. Особливості розподілу і основні типи ґрунтово-рослинного покриву. Структура географічної зональності материка. Географічні пояси і зони.

Тема 38. Регіональний огляд. Субконтинент Позаандійський Схід: Рівнина Оріноко, Гвіанське плоскогір'я і низовина, Амазонія, Бразильське плоскогір'я. Внутрішні рівнини. Патагонське плато, Передкордильєри і Пампінські сьєри.

Тема 39. Субконтинент Андійський Захід: Північні Анди, Центральні Анди, Чилійсько-Аргентинські, Південні (Патагонські) Анди.

Африка, Австралія, Океанія, Антарктида

Розділ 6. Африка

Тема 40. Фізико-географічне положення, розміри, конфігурація Африки. Формування материка і основні етапи розвитку природи. Корисні копалини. Основні риси будови поверхні, типи морфоструктур.

Тема 41. Особливості формування клімату у зв'язку з положенням відносно екватора, впливом рельєфу та океанів. Закономірності розподілу температури та опадів. Кліматичні пояси Африки.

Тема 42. Внутрішні води Африки. Річковий стік і фактори, що його зумовлюють. Озера, їх генетичні типи і закономірності поширення.

Тема 43. Особливості географічного поширення ґрунтового-рослинного покриву. Особливості зональності природи материка. Географічні пояси і зони.

Тема 44. Фізико-географічне районування. Субконтиненти. Фізико-географічні країни.

Тема 45. Північна Африка: Атласька гірська країна, пустеля Сахара, Суданська країна.

Тема 46. Центральна Африка: Північно-Гвінейська височина, улоговина Конго.

Тема 47. Східна Африка: Ефіопське нагір'я і плато Сомалі, Східно-Африканське плоскогір'я.

Тема 48. Південна Африка: Південно-Африканське плоскогір'я, Капські гори, острів Мадагаскар.

Розділ 7. Австралія, Океанія, Антарктида

Тема 49. Фізико-географічне положення, розміри, обриси Австралії. Формування материка і основні етапи розвитку його природи. Корисні копалини, типи морфоструктури та морфо скульптури.

Тема 50. Клімат Австралії. Радіаційний режим і циркуляція атмосфери. Характеристика кліматичних сезонів. Кліматичне районування, типи клімату.

Тема 51. Внутрішні води. Система Муррей-Дарлінг. Озера. Підземні води, їх басейни. Проблема водних ресурсів.

Тема 52. Ґрунтово-рослинний покрив материка. Структурні особливості географічної зональності. Географічні пояси і зони. Фізико-географічне районування.

Тема 53. Фізико-географічні країни: Західно-Австралійське плоскогір'я, Центральна низовина, Великий Вододільний хребет.

Тема 54. Океанія. Острови Тихого океану, їх походження і зв'язок із структурами дна. Основні острівні групи і генетичні типи островів. Кліматичні відмінності. Походження органічного світу. Фізико-географічні країни: Меланезія, Мікронезія, Полінезія і Нова Зеландія.

Тема 55. Антарктида. Фізико-географічне положення. Природні особливості материка. Геологічна будова і рельєф корінного ложа. Льодовий покрив, типи льодовиків. Кліматичні особливості Антарктиди. Органічний світ Антарктиди.

Політика дисципліни

Вивчення навчальної дисципліни потребує: підготовки до лабораторних занять; роботи з інформаційними джерелами, опрацювання рекомендованої основної та додаткової літератури, самостійної роботи у формі виконання індивідуальних завдань, виконання тестових завдань.

Підготовка та участь у лабораторних заняттях передбачає: ознайомлення з програмою навчальної дисципліни, питаннями, які виносяться на заняття з відповідної теми; вивчення конспекту лекцій, а також позицій, викладених у підручниках, монографічній та іншій науковій літературі тощо.

Результатом підготовки до заняття повинно бути змістовне володіння здобувачем вищої освіти матеріалом теми, якій присвячено відповідне заняття, а саме знання: понятійно-термінологічного апарату дисципліни; володіння знаннями теоретичних запитань кожної теми та вміння використання їх на практиці. Розв'язання практичних завдань повинно як за формою, так і за змістом відповідати вимогам, що висуваються до вирішення відповідного завдання, свідчити про його самостійність, відсутність ознак повторюваності та плагіату.

На лабораторних заняттях присутність здобувачів вищої освіти є обов'язковою, важливою також є їх участь в обговоренні всіх питань теми. Забороняється запізнюватись на навчальні заняття та пропускати їх без поважних причин. Пропущені заняття мають бути відпрацьовані на консультаціях. Це ж стосується й студентів, які не виконали завдання або показали відсутність знань з основних питань теми. Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися навчальної етики, поважно ставитися до учасників процесу навчання, бути зваженим, уважним та дотримуватися дисципліни й часових (строкових) параметрів навчального процесу. Під час контрольних заходів забороняється використовувати джерела інформації, усні підказки, письмові роботи інших осіб, друковані книги, методичні посібники, телефони, планшети. Забороняється користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням.

Академічна доброчесність

Академічна доброчесність. Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел списування, втручання в роботу інших студентів становлять приклади можливої академічної недоброчесності. Неприпустимо надавати для оцінювання письмову роботу, підготовлену за участю інших осіб. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Система оцінювання та вимоги

Поточний контроль навчальних досягнень здійснюється протягом семестру на лабораторних заняттях. Результати (кількість набраних балів) фіксує викладач.

Використовуються такі форми поточного опитування: усна відповідь за лекційними матеріалами, тестування, контрольна робота з відкритими питаннями, заслуховування повідомлень студента з довідковою інформацією, реферати, створення презентації з її обов'язковим показом та повідомленням, участь у обговоренні питань для контролю знань на лабораторних заняттях.

Поточний контроль відображає поточні навчальні досягнення студента в освоєнні програмного матеріалу дисципліни і спрямований на необхідне корегування самостійної роботи студента. Сюди входить: методи усного контролю – бесіда, розповідь, доповідь студента, роз'яснення, відповіді на запитання. Усний контроль проводиться майже на кожному занятті в індивідуальній, фронтальній або комбінованій формі. Викладач розробляє чіткі критерії оцінювання всіх видів навчальної роботи у комплексному контролі знань, доводить їх до відома студентів на початку вивчення навчальної дисципліни. Результати поточного контролю є складовою визначення підсумкової оцінки і враховуються при визначенні підсумкової оцінки з даної дисципліни. До поточного контролю також відноситься виконання практичних завдань, бали за які враховуються у підсумкову оцінку.

При контролі виконання завдань, які винесені для самостійного, опрацювання, оцінці підлягають: самостійне опрацювання тем в цілому чи окремих питань; вміння застосовувати теоретичні знання при виконанні практичних завдань; написання рефератів; підготовка доповідей, презентацій тощо. Результати самостійної роботи фіксуються в журналі обліку роботи викладача. Бали, набрані студентом за виконання завдань з самостійної роботи, додаються до суми балів, набраних студентом з інших видів навчальної роботи з дисципліни.

У кінці семестру проводиться підсумкова контрольна робота. До контрольних заходів допускаються всі студенти незалежно від результатів поточного контролю. Результати контрольного заходу студента, який не з'явився на нього, також оцінюються «незадовільно» незалежно від причини. Відпрацювання контрольного заходу є обов'язковим.

Вид контролю – залік (5,6 семестри), екзамен (7 семестр). Семестровий залік - це форма підсумкової атестації, що полягає в оцінці засвоєння

студентом теоретичного та практичного матеріалу (виконаних ним певних видів робіт на практичних заняттях та під час самостійної роботи) з навчальної дисципліни за семестр. Залік виставляється викладачем автоматично за умови, якщо студент виконав усі види навчальної роботи, які визначені робочою програмою навчальної дисципліни. Загальна оцінка обраховується в кінці семестру як сума балів за виконання всіх видів робіт. Враховуються бали набрані на поточному тестуванні, самостійній роботі та бали підсумкового контролю. Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Структура проведення семестрового контролю відображається та доводиться до відома студентів на першому занятті.

Екзамен проводиться після вивчення всього навчального курсу. Якщо студент виконав всі завдання лабораторних занять, звітував про результати самостійної роботи, написав підсумкову контрольну роботу, то він одержує відповідні бали за перераховані види роботи (не менше 35 балів) і допускається до здачі екзамену. На екзамен виділяється 25 балів. Екзамен проводиться згідно графіку та проходить в усній формі за білетами. Питання до підготовки до екзамену студент може отримати на кафедрі загальної та регіональної географії. Явка на екзамен студентів обов'язкова.

Критерії оцінювання результатів навчання

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90-100	глибоко і міцно засвоїв програмний матеріал; вичерпно, послідовно, грамотно і логічно його викладає. Прогнозує і передбачає подальший хід явища, описує можливі наслідки, результати, що впливають з наявних даних. На основі проблемної ситуації, виділяє проблему, конструє гіпотези і перевіряє їх. При цьому студент не має утруднень при відповідях на видозмінені завдання, вільно справляється із класифікаціями, типологіями та іншими видами застосування знань, показує знайомство з монографічною літературою, правильно обґрунтовує прийняті рішення, володіє різнобічними навичками і прийомами виконання практичних робіт, володіє в повному обсязі специфічним поняттєво-термінологічним апаратом.
82-89	твердо знає програмний матеріал, грамотно й по суті викладає його; який не допускає суттєвих неточностей у відповідях на питання, правильно застосовує теоретичні положення при вирішенні практичних питань і задач, впевнено володіє необхідними навичками і прийомами їх виконання, коректно встановлює причинно-наслідкові зв'язки.
74-81	знає програмний матеріал, грамотно й по суті викладає його, але допускає деякі неточності під час відповіді; правильно застосовує теоретичні положення при вирішенні практичних питань і задач, володіє необхідними навичками і прийомами їх виконання. Самостійно відтворює знання з елементами перетворення. Застосовує їх у видозміненій, але близькій до типової ситуації, однак потребує допомоги викладача. Дає свою власну інтерпретацію матеріалу (пояснення, короткий виклад). Уміє встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, здійснює перенесення дій.
64-73	має знання лише основного матеріалу, але не засвоїв його окремих деталей, допускає неточності, недостатньо правильні формулювання, порушення послідовності у викладі програмного матеріалу і відчуває утруднення при виконанні практичних робіт і розв'язанні задач.

60-63	самостійно відтворює інформацію та застосовує її у типовій ситуації, але при цьому виявляє невпевненість у своїх діях. На основі фактів робить висновки, але за допомогою викладача, намагається зробити звіт про виконані дії.
35-59	не знає більшої частини програмного матеріалу, допускає суттєві помилки; не володіє у достатньому обсязі поняттєво-термінологічним апаратом науки; невпевнено, із помилками виконує практичні завдання; не вміє наводити приклади із життя та встановлювати причинно-наслідкові зв'язки; відтворює інформацію лише на основі зовнішньої підказки.
1-34	має загальне уявлення про навчальну дисципліну, знання програмного матеріалу носить фрагментарний характер, відповіді на запитання дає «так» чи «ні».

Розподіл балів

Залік 5 семестр

Поточний контроль																								Підсумковий (сп.)	Сума		
РОЗДІЛ 1							РОЗДІЛ 2							РОЗДІЛ 3													
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	KP	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	KP	T15	T16	T17	T18	T19	T20	T21	T22	T23	T24	KP	
Поточний контроль																								55	100		
1	1	2	1	1			10	1	2	2	2			2	10	2	2	1	1			1	1	1		1	10
Контроль самостійної роботи																								20			
1	1				2	2		1				2	2						1	2	2	1	1	1	1		

Залік 6 семестр

Поточний контроль																	Курсова робота	Разом	Загальна сума
РОЗДІЛ 6									РОЗДІЛ 7										
T25	T26	T27	T28	T29	T30	T31	T32	T33	KP	T34	T35	T36	T37	T38	T39	KP			
Поточний контроль																	60	100	
4	4			4	4	4	4		10	4			4	4	4	10			
Контроль самостійної роботи																	25		
1	1	1	1	1	1	1	1	1		1	1	1	1	1	1				

Критерії оцінювання курсової роботи (6 семестр)

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
25	У курсовій роботі повністю розкриті теоретичні аспекти проблеми обраної для дослідження. Зміст усіх параграфів курсової роботи відповідає затвердженому плану. Курсова робота має елементи наукової новизни та має практичне значення. Матеріал курсової роботи логічний, структурований, наявний ілюстративний або картографічний матеріал. Проведений детальний аналіз вітчизняних та зарубіжних інформаційних джерел, адекватність формулювання об'єкта, предмета, мети та задач дослідження, наявність чітко сформульованої проблеми. Робота має високий ступінь самостійності проведеного дослідження. Рівень обґрунтування запропонованих рішень високий. Студент оволодів первинними навиками дослідної роботи: збирати дані, аналізувати, творчо осмислювати, формулювати висновки, дав свої пропозиції і рекомендації з предмету дослідження. Висновки відповідають меті та завданням дослідження. У роботі спостерігається адекватність обраних методів предмету дослідження, грамотне використання

	методів (процедура, обробка, інтерпретація результатів). Курсова робота виконана грамотно літературною українською мовою, оформлена відповідно до вимог та має високий відсоток оригінальності тексту.
21-24	Студент показав досить високі теоретичні знання тієї дисципліни, з якої виконана курсова роботи. Оволодів первинними навиками дослідної роботи: збирати дані, аналізувати, осмислювати їх, формулювати висновки, але не завжди критично ставиться до використаних джерел та літератури. Зміст одного параграфу курсової роботи відповідає затвердженому плану. Понятійний апарат сформовано, Теоретичні аспекти проблеми розкриті частково. Аналіз літературних джерел висвітлює лише деякі дослідження з теми курсової роботи, відсутні посилання на закордонні видання. Студент дав свої пропозиції і рекомендації з предмету дослідження, однак відчуває труднощі щодо їх обґрунтування. Картографічний та ілюстративний матеріал поданий в достатній кількості. Висновки відповідають завданням роботи, але недостатньо обґрунтовані. Текст курсової роботи оформлено без порушень встановлених вимог, написаний грамотно літературною українською мовою, але допущені нечисленні граматичні та стилістичні помилки. Має достатній відсоток оригінальності тексту.
17-20	Студент показав достатні теоретичні знання з тієї дисципліни, з якої виконується дана робота. В основному оволодів первинними навиками дослідної роботи: збирати дані, аналізувати, осмислювати їх, формулювати висновки, однак допускає в роботі порушення принципів логічного і послідовного викладу матеріалу, мають місце окремі фактичні помилки і неточності, не може сформулювати пропозиції і рекомендації з теми дослідження, або обґрунтувати їх. Понятійний апарат частково сформовано. Теоретичні аспекти проблеми розкриті частково. Висновки відповідають завданням роботи, але недостатньо обґрунтовані. Картографічний та ілюстративний матеріал поданий в достатній кількості. Текст курсової роботи оформлено в цілому до встановлених вимог, але зустрічаються граматичні та стилістичні помилки.
13-16	Студент показав недостатні теоретичні знання з тієї дисципліни, з якої виконується дана робота. Недостатньо оволодів первинними навиками дослідної роботи: збирати дані, аналізувати, осмислювати їх, формулювати висновки, допускає в роботі деякі порушення принципів логічного і послідовного викладу матеріалу, мають місце окремі фактичні помилки і неточності, не може сформулювати пропозиції і рекомендації з теми дослідження, або обґрунтувати їх. Зміст двох параграфів курсової роботи відповідає затвердженому плану. Понятійний апарат майже не сформовано, теоретичні аспекти проблеми розкриті частково. Висновки частково відповідають завданням роботи. Картографічний та ілюстративний матеріал оформлений з помилками. Текст курсової роботи оформлено з незначними порушеннями встановлених вимог, але зустрічаються численні граматичні та стилістичні помилки. Відсутній картографічний та ілюстративний матеріал.
9-12	Студент показав недостатні теоретичні знання з тієї дисципліни, з якої виконується дана робота. Слабо оволодів первинними навиками дослідної роботи Понятійний апарат майже не сформовано, теоретичні аспекти проблеми майже розкриті. Залученні матеріали лише навчальних посібників та підручників, монографій, статистичних збірників, періодичних видань та мережі інтернет (більше 10 джерел), етика посилань дотримана. Висновки не відповідають завданням роботи. Текст курсової роботи оформлено з деякими порушеннями встановлених вимог, зустрічаються численні граматичні та стилістичні помилки. Відсутній картографічний та ілюстративний матеріал.
5-9	Студент показав відсутність теоретичних знань з тієї дисципліни, з якої виконується дана робота. Майже не оволодів первинними навиками дослідної роботи. Понятійний апарат не сформовано, теоретичні аспекти проблеми не

	розкриті Залученні матеріали лише навчальних посібників періодичних видань (7-10 джерел), етика посилань дотримана частково. Висновки сформульовані некоректно. Текст курсової роботи оформлено з значними порушеннями встановлених вимог. Оригінальність тексту курсової роботи нижче 50%.
0-4	Студент показав відсутність теоретичних знань з тієї дисципліни, з якої виконується дана робота. Не оволодів первинними навиками дослідної роботи. Зміст жодного з параграфів курсової роботи не відповідає затвердженому плану. Понятійний апарат не сформовано. Теоретичні аспекти проблеми не розкриті. Фактологічний матеріал не використано. Висновки відсутні. Залученні матеріали лише навчальних посібників та підручників (до 7 джерел). Етика посилань не дотримана. Відсутній картографічний та ілюстративний матеріал. Текст курсової роботи оформлено з суттєвими порушеннями встановлених вимог. Оригінальність тексту курсової роботи нижче 50%.

Розподіл балів за видами діяльності (курсова робота)

Вид діяльності	% від кількості балів відведених на курсову роботу
Зміст роботи	0-40
Дослідницька активність	0-40
Відповідність вимогам до курсових робіт	0-10
Захист курсової роботи	0-10

Іспит 7 семестр

Поточний контроль																Разом	ПК	агал а сум	
РОЗДІЛ 6								РОЗДІЛ 7											
Т 340	Г 41	Т 42	Г 43	Т 44	Г 45	Т 46	Г 47	Т 48	Г 49	Т 50	Г 51	Т 52	Г 53	Т 54	Г 55	КР	50	25	100
Поточний контроль																			
3	3	4	4	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	10			
Контроль самостійної роботи																25			
1	1	1		2	2	2	2	2	1		1		3	3	4				

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	задовільно
60 - 63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Рекомендована література та інформаційні ресурси

Основні:

1. Міхелі С.В. Фізична географія Євразії: навчальний посібник для закладів вищої освіти. – К., Ірпінь: Перун, 2019. – 286 с.
2. Міхелі С.В. Фізична географія Північної Америки: навчальний посібник. – К.: Перун, 2019. – 288 с.
3. Шищенко П.Г. та ін. Фізична географія материків і океанів: підручник: у 2-х т. Т.2. Європа. Київ, 2017. – 540 с.
4. Шищенко П.Г. та ін. Фізична географія материків і океанів: підручник у 2-х т. Т.1 Азія. Київ, 2017. – 643 с.
5. Костів Л. Я. Фізична географія материків і океанів. Африка : навч.-метод. посібник. — Л. : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2017. — 184 с.
6. Мирза-Сіденко В.М. Навчально-методичний посібник з курсу „Фізична географія материків і океанів» - Кіровоград, 2017. – 188 с.

Додаткові:

1. Барановська О.В. Фізична географія материків і океанів: навчальний посібник у 2 ч. / О.В. Барановська. – Ніжин: НДУ імені Миколи Гоголя, 2013. – Ч.1: Світовий океан, Африка, Австралія, Океанія, Південна Америка. – 306 с.
2. Лабораторно-практичні заняття з фізичної географії материків і океанів : завдання та методичні вказівки для студ. природничо-географічного факультету / укл. О. В. Бова, А. О. Корнус, В. В. Чайка. – Суми: Вид-во СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2012. – 64 с
2. Гудзевич А.В. Регіональна фізична географія (Європа та Азія): Навч. посібник. – Вінниця: «Віндрук», 2005. – 464 с.
3. Панасенко Б.Д. Фізична географія материків та океанів: Навч. посібник Частина II. Євразія. – Вінниця: «ГПАНІС», 2005. – 510 с.
4. Панасенко Б. Д. Фізична географія материків та океанів: Навчальний посібник в 2 ч. - Вінниця: «ГШАНІС», 2001. – 410 с.
5. Європа. Фізична географія материків та океанів: підруч. для студентів ВНЗ / Шищенко П.Г. та ін.; за ред. П.Г. Шищенка, Т. 2, Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка Т. , 2010, 464 с.
6. Кондратьева Т.И. Физическая география материков и океанов : в 2 т. Т 1. Физическая география материков : в 2 кн. – Кн. 2 : Северная Америка. Южная Америка. Африка. Австралия и Океания. Антарктида : учебник для студ. учреждений высш. образования / [Т. И. Кондратьева, Б. А. Алексеев, О. А. Климанова и др.]; под ред. проф. Э. П. Романовой. – М. : Издательский центр «Академия», 2014. – 400 с.
9. Лебедев В.Л. Физическая география материков и океанов : учебник для студ. Учреждений высш. образования в 2 кн. Т.2. Физическая география океанов / В.Л. Лебедев, Г.А. Сафьянова. – М. : Академия, 2014. – 460 с.
10. Лебедев В.Л. Физическая география материков и океанов : в 2 т. Т. 2. Физическая география океанов : учебник для студ. учреждений высш. образования / В. Л. Лебедев, Г. А. Сафьянов; под ред. С. А. Добролюбова. – М. : Издательский центр «Академия», 2014. – 432 с.
11. Романова Э.П. Физическая география материков и океанов : учебник для студ.учреждений высш. образования в 2 кн. Т.1. Кн. 2. Северная Америка. Южная Америка. Африка. Австралия и Океания. Антарктида / Э.П. Романова, Н.Н. Алексеева, О.А. Климанова, Т.И. Кондратьева. – М. : Академия, 2014. – 400 с.
14. Атлас світу / Відп. ред. Т.О.Ремізовська.- К.:НВП "Картографія",1999.- 216 с.

Інформаційні ресурси

<http://www.nbuiv.gov.ua> Бібліотека ім. В.І.Вернадського

<http://geografica.net.ua> Географіка. Географічний портал

<http://www.geograf.com.ua> Географія. Мислення, що змінює світ

<http://geo-teacher.net.ua> Я йду на урок географії та економіки

<http://compas.ucoz.com> Для географа

<http://geoknigi.com/book.php> BookFinder. Найбільша електронна бібліотека рунету.

<http://www.twirpx.com> Спеціалізована електронна бібліотека

<http://geoknigi.com/book.php> Пізнавальний сайт географія

<http://www.alleng.ru/edu/geogr.htm> Освітні ресурси Інтернету — Географія